

Utdrag av sammendraget til Motvind Norge rapport nr. 2, 2019 «Vindkraftverk på bekostning av samisk reindrift?»

Forfatter: Ida Sofie Mienna Olsen

Temaet for denne rapporten er Norges folkerettslige forpliktelser overfor samiske reindriftsutøvere etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27 ved etablering av vindkraftverk i reinbeiteområder. Formålet med rapporten er å klarlegge hvordan reindriftsrettslige interesser behandles i saker om utbygging av vindkraftverk i reinbeiteområder, og herunder om reindriftsinteresser i praksis er vernet av SP artikkel 27 i slike utbyggingssaker.

I rapporten foretas det en analyse basert på ulike utbygginger av vindkraftverk, fakta og rapporter om vindkraft og rein, miljøpolitiske hensyn og rettskilder knyttet til konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. De ulike elementene gir grunnlaget for å vurdere om reindriftsinteressene ivaretas og vernes av artikkel 27 i møte med større samfunnsinteresser.

Samlet er det i rapporten avdekket at reindriften har et sterkt rettsvern, og at SP artikkel 27 er den bestemmelsen som i størst grad ivaretar dette rettsvernet. SP artikkel 27 er inkorporert med forrang gjennom menneskerettsloven, og Høyesterett har i flere saker uttalt at artikkelen utvilsomt gjelder for samene. Likevel utfordres dens rettsstilling gjentatte ganger ved utbyggingen av vindkraftverk i reinbeiteområder. Behandlingen av artikkel 27 i norsk rett og hos konsesjonsmyndighetene viser at vernet av det materielle kulturgrunnlaget, altså naturgrunnlaget, ikke får vesentlig anvendelse i praksis. Hittil har både NVE og OED vært tilbaketrukkne i sin anvendelse av artikkel 27. Det kan ha sammenheng med den høye terskelen for krenkelse oppstilt av Menneskerettskomiteen og hos norske domstoler, og det kan ha en sammenheng med at vernet etter artikkel 27 i praksis fortsatt utelates i rettslige vurderinger.

Reindriftssamene utgjør bare 0,05% av Norges befolkning, og er i størrelse en liten interesse i møte med de store samfunnsinteressene som står bak vindkraftutbygging i Norge. Når forskjellene mellom partene er store, må lovgivningen anvendes på en måte som utjevner skjevheten, slik at begge parter stiller likt. Det er derfor svært viktig at de utøvende myndighetene begynner å anvende lovgivningen i konsesjonsprosessene, herunder artikkel 27, slik at reindriftens levedyktighet beskyttes etter gjeldende lovgivning.